

Ert dnr KN2023/02730

Klimat- och näringslivsdepartementet

kn.remissvar@regeringskansliet.se

kn.cks.remiss@regeringskansliet.se

Yttrande över Remiss - Åtgärder för att öka materialåtervinningen av avfall

Piteå kommun har givits möjlighet att yttra sig över remiss - Åtgärder för att öka materialåtervinningen av avfall.

Piteå kommun ser positivt på att initiativ tagits för att öka materialåtervinningen av avfall. Då kommunen genom det kommunala bolaget Piteå Renhållning och Vatten AB (Pireva) inte ansvarar för allt avfall som denna skrivelse berör, avser nedanstående yttrande endast de delar som Pireva ansvarar för eller närmast berörs av.

Krav på ökad utsortering och separat insamling av papper, plast, metall och glas

Naturvårdsverkets preliminära förslag är utsortering och separat insamling av avfallsfraktioner efter materialslagen papper, plast, metall och glas, omfattande både kommunalt och icke-kommunalt avfall. Detta är i enlighet med avfallsdirektivets artikel 11.1, men kräver en särskild och mer ingående utredning om hur ett sådant generellt krav skulle utformas och genomföras, bland annat i relation till de särskilda krav på utsortering och separat borttransport som avser bygg- och rivningsavfall, returpapper och förpackningar.

Kommunerna vidtar just nu åtgärder i syfte att genomföra kraven på fastighetsnära insamling av förpackningar från hushållen samt utsortering och separat insamling av organiskt nedbrytbart livsmedel- och köksavfall (matavfall). Det är ett omfattande regelverk som kräver stora investeringar. Dessutom tillkommer kravet på avskiljande av förpackningen från sitt innehåll, som kommer att innebära ökad materialåtervinning av matavfall samt förpackningar. Resultaten av detta arbete kommer att visa sig snabbt och medföra väsentligt förbättrad möjlighet att nå återvinningsmålen. Då krävs också att kraven efterföljs av verksamheter, inte bara hushåll och kommuner.

Detta kan även komma att öka transporter då fler materialströmmar ska samlas in separat. Det ställer även krav på anpassning av återvinningscentraler för att kunna ta emot fler materialslag. Det är viktigt att det finns bra avsättningar för materialet efter insamling, en avsättning som i många fall är bristfällig i norra Sverige p.g.a. långa transportavstånd. Exempelvis kan wellpapp återvinnas i norra Sverige medan återvinning av andra typer av papper saknas.

Krav på att befintliga bestämmelser som reglerar returpapper i avfallsförordningen upphävs

Om detta leder till enklare insamling av papper och att efterföljande återvinning materialet kan göras, kan detta vara något positivt. Justeringen bör ske i samband med införande av ett generellt krav på utsortering och separat insamling av papper, i syfte att det materialåtervinns. Då tidningspapper och kontorspapper är av olika kvalitet och materialåtervinningen har vissa kvalitetskrav, behöver det utredas närmare om de olika papperssorterna bör vara separerade inbördes.

Ansvarsfrågan för insamling bör behandlas i ett annat sammanhang, men det är viktigt att kommunernas ansvar inte utvidgas till annat än kommunalt avfall. Branschorganet Avfall Sverige har begärt att kontorspapper från verksamheter tydligt undantas från kommunens ansvar (underlag i ärendet M2022/01775), vilket vi håller med om.

Fler avfallsflöden behöver sorteras ut

Naturvårdsverket pekar ut blandat grovavfall som ett avfall där det finns potential. Kommunerna har redan möjlighet att i avfallsföreskrifter ställa närmare krav vad gäller grovavfall där det finns ekonomiskt motiverade avsättningsmöjligheter för ingående material. Exempelvis tas metaller ut för återvinning från sammansatt grovavfall och annat avfall som består av flera materialslag. Det föreslagna kravet vore ineffektivt och extremt kostsamt, särskilt i relation till väsentligt enklare och billigare åtgärder för att öka utsorteringen enligt befintligt regelverk. Om personalintensiva åtgärder ska sättas in borde de i stället avse ökad förberedelse för återanvändning i syfte att minska mängden grovavfall, batterier och elavfall – de avfallsslag som förutom bygg- och rivningsavfall kan antas ge stora möjligheter till återbruk efter renovering och reparation. Vad gäller batterier och elavfall ska kraven ställas på producenterna. Även här måste kraven vara rimliga och proportionerliga: det tillåts fragmentering av fordon och ”fluffet” medför stora hanteringsproblem och även illegal avfallshantering. Producenternas fragmentering av elavfall ökar till nackdel för den försvinnande andelen förberedelse för återanvändning. Det är inte proportionerligt att kräva att hushållen, privatpersoner eller kommunerna då ska demontera grovavfall.

Vad gäller grovavfall är utmaningen efterfrågan på de återvunna produkterna. Åtgärder för att minska efterfrågan på nya produkter, öka efterfrågan på andrahandsvaror och återvunna produkter samt minska kostnaden för personalintensiva reparationer, kräver bland annat en skatteväxling och andra ekonomiska styrmedel.

Detta kan, i alla fall på kort sikt, komma att öka transportererna då fler materialströmmar ska samlas in separat. Det ställer även krav på anpassning av återvinningscentraler för att kunna ta emot fler materialslag. Det är viktigt att det finns bra avsättningar för materialet efter insamling, en avsättning som i många fall är bristfällig i norra Sverige p.g.a. långa transportavstånd. Det finns ett behov att förtydliga att detta utsorteringskrav avser det avfall som återstår efter att avfall sorterats ut enligt övriga bestämmelser.

Krav på att kommunerna informerar hushåll och verksamheter om hur avfall under kommunalt ansvar ska hanteras.

Konsumenternas kunskap om konsumtionens totala påverkan på miljön (det osynliga avfallet) behöver höjas, så att också konsumenten kan ta ansvar för sin konsumtion. Det bör ske innan eller senast i samband med att konsumenten köper produkten. Kommande krav från EU avseende rätten att reparera, ekodesign, märkning av textilier och miljöpåståenden, är i enlighet med detta. Information som förebygger att avfall uppstår, och som åläggs producenter och återförsäljare, bör vara fokus.

Enligt gällande lagstiftning har kommunerna redan ansvar för information till hushållen och kan bekosta detta arbete med avfallstaxan, som betalas av kommunens taxekollektiv: hushåll och andra fastighetsägare. Kommunen har eller föreslås dock ha informationsansvar som går utöver kommunens ansvar för avfallet. Piteå kommun motsätter sig därför ytterligare krav på kommunerna, särskilt om det inte finansieras av producenter eller genom statliga medel.

Datainsamlingen av uppgifter om avfall från verksamheter behöver förbättras

Viktigt att kommunernas ansvar avgränsas till att handla om kommunalt avfall eller avfall under kommunalt ansvar. Detta då kommunerna inte kan ta ansvar för andra avfallsflöden och därmed inte heller kan ha full kontroll på vad som händer med avfallet.

Förutsättningarna för reparation, återtillverkning och återbruk behöver förbättras

Ett viktigt steg att förbättra förutsättningarna är att göra det enklare och tydligare. Bra om frågan utreds.

Kommunerna behöver stöd från nationell och regional nivå

Som påpekas i skrivelsen ökar kommunernas skyldighet kopplade till avfallshantering alltmer och det planeras för ytterligare skyldigheter. Detta måste åtföljas av motsvarande stöd till kommunerna så att kraven kan tillgodoses.

Piteå kommun

Patric Lundström (S)
Ordförande för Kommunstyrelsen